ULKOMINISTERIÖ
Konsulipalvelut
KPA-20 Virpi Kankare, Sara Fahmy

LAUSUNTO

11.11.2020

PC0TQ23U-12

Eduskunta
Hallintovaliokunta

hav@eduskunta.fi

Viite

Asia
Ulkoministeriön lausunto; Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi

Esityksen tarkoituksena on tehdä eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevassa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa edellytetyt muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Ehdotetut muutokset koskevat pääosin viranomaisten toimivaltaa, päätöksentekoa ja tietojen luovuttamista viranomaisten kesken.

Esityksen valmistelussa on arvioitu muun muassa tarvetta säätää erikseen siitä, etteivät Suomeen tulevat pysyvän joukon ryhmien jäsenet voi tehdä viisumin epäämisiä tai myöntämisiä rajalla koskevia päätöksiä. Ulkoministeriö on antanut huomionsa sisäministeriölle esityksen valmistelun aikana ja nostaa esiin seuraavaa:

Uuden raja- ja merivartiostoasetuksen mukaan pysyvän joukon ryhmien jäsenten on hoidettava tehtäviä ja käytettävä valtuuksia ainoastaan isäntäjäsenvaltion rajavartijoiden tai palauttamiseen liittyviin tehtäviin osallistuvan henkilöstön ohjeiden mukaisesti ja pääsääntöisesti heidän läsnä ollessa. Asetuksen mukaan isäntäjäsenvaltio voi kuitenkin valtuuttaa ryhmien jäseniä toimimaan puolestaan niin, että jäsenvaltion virkamiehet eivät ole läsnä. Isäntäjäsenvaltio voi myös sallia ryhmien jäsenten voimankäytön alueellaan, vaikka isäntäjäsenvaltion rajavartijoita ei ole paikalla. Schengenin rajasäännöstön mukaisia päätöksiä pääsyn epäämisestä ja viisumisäännöstön mukaisia päätöksiä viisumin epäämisestä rajalla voivat tehdä ainoastaan isäntäjäsenvaltion rajavartijat, jollei isäntäjäsenvaltio valtuuta ryhmien jäseniä toimimaan puolestaan. (82 artiklan kohdat 4, 8 ja 1 1).

Euroopan raja- ja merivartioviraston johtamien operaatioiden perusperiaatteisiin kuuluva isäntäjäsenvaltion eli vastaanottavan jäsenvaltion ohjausvastuu, säilyy uudessa asetuksessa ennallaan. Ryhmien jäsenten tehtävien hoitamiseen ja valtuuksien käyttämiseen, etenkin jos ne edellyttävät toimeenpanovaltaa, tarvitaan siten edelleen isäntäjäsenvaltion lupa sen alueella.

Eduskunnan hallintovaliokunta on aiemmin lausunut, ettei Euroopan raja- ja merivartiovirastolle tai muiden jäsenvaltioiden virkamiehille tule antaa itsenäistä oikeutta käyttää toimivaltuuksia Suomen alueella (HaVL 34/2018 VP, s. 7 ja 9-10). Suomi ei tule käyttämään asetuksen kansallista liikkumavaraa eli valtuuttamaan ryhmien jäseniä toimimaan puolestaan, kuten sallimaan ryhmien jäsenten tekevän pääsyn epäämistä, viisumin epäämistä tai viisumin myöntämistä rajalla koskevia päätöksiä.

Nykyisessä rajavartiolain 35 a §:ssä säädetään Euroopan raja- ja merivartioviraston koordinoimiin operaatioihin ja pilottihankkeisiin Suomessa osallistuvan ryhmän jäsenen toimivaltuuksista ja oikeuksista voimakeinojen käyttämiseen. Tällaisella vierailevalla virkamiehellä on esimerkiksi rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti Schengenin rajasäännöstön mukaisia tehtäviä lukuun ottamatta 14 artiklan mukaista päätöstä evätä maahanpääsy. Hallituksen esityksessä todetaan, että sääntely säilyisi pykälässä ennallaan, mutta käsitteet muutettaisiin vastaamaan uutta raja- ja merivartiostoasetusta. Lisäksi rajavartiolain 35 a §:n osalta täsmennettäisiin, että päätöksen evätä maahanpääsy voisi tehdä vain toimivaltainen suomalainen virkamies, koska kyse on hallintopäätöksestä.

Lakiesityksen valmistelussa päädyttiin siihen, ettei olisi tarpeen säätää erikseen siitä, etteivät Suomeen tulevat pysyvän joukon ryhmien jäsenet voi tehdä viisumin epäämisiä tai myöntämisiä rajalla koskevia päätöksiä. Ulkomaalaislain 17 §:n perusteella sovellettavan viisumisäännöstön 4 artiklan perusteella Suomessa viisumin myöntämisen ja epäämisen rajalla voivat tehdä rajatarkastuksista vastaavat Suomen viranomaiset. Kuten edellä on todettu, Suomi ei tule käyttämään asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa eli valtuuttamaan ryhmien jäseniä toimimaan puolestaan. Ulkoministeriö huomioi tältä osin myös sen, että EU-asetus on voimassa sellaisenaan eikä sitä saa selittää tai täsmentää kansallisella sääntelyllä. Asetus ei siten tältä osin edellyttäisi täydentävää kansallista sääntelyä.

Ulkoministeriö on osallistunut työryhmään, jossa valmisteltiin uuden raja- ja merivartiostoasetuksen edellyttämät kansalliset lainsäädäntömuutokset. Uuden raja- ja merivartiostoasetuksen johdosta kansallisia lainmuutostarpeita ei havaittu ulkoministeriön hallinnonalalla. Valmistelun aikana annetut ulkoministeriön huomiot on otettu huomioon hallituksen esityksessä. Ulkoministeriö pitää esitystä kannatettavana ja esitetyt muutokset kansalliseen lainsäädäntöön ovat myös kannatettavia ja perusteltuja.

Yksikönpäällikkö Virpi Kankare

Lainsäädäntösihteeri Sara Fahmy

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Kansalaispalvelut
KPA-20 Virpi Kankare

Asiasanat

Hoitaa

Hoitaa UE
Koordinoi
Tiedoksi

Laatija jakanut